

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه پیام نور

نام کتاب: **جامعه شناسی سیاسی**

رشته علوم اجتماعی-2 واحد

مؤلف: دکتر سید بیوک محمدی

انتشارات دانشگاه پیام نور

تهیه کننده پاورپوینت: **احمد بخارایی**

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور مرکز گرمسار

قابل توجه دانشجویان:

این CD که شامل پاور پوینت (Power Point) درس جامعه شناسی سیاسی است شما دانشجویان را حدود **50%** با محتوای درس آشنا می سازد و به معنای بی نیاز شدن شما از مطالعه دقیق تر متن کتاب درسی نمی باشد. برای آمادگی بیشتر متن کتاب را به دقت مطالعه فرمایید.

فهرست مطالب

1. طرح درس جامعه شناسی سیاسی ?
2. اهداف کلی جامعه شناسی سیاسی ?
3. فصل اول : زمینه جامعه شناسی سیاسی ?
4. فصل دوم : دولت، حکومت ?
5. فصل سوم : باز شناخت دولت و حکومت از جامعه ?
6. فصل چهارم : حکومت اسلامی ?
7. فصل پنجم : حکومت و جامعه ?
8. فصل ششم : مشروعیت ?
9. فصل هفتم : وظایف و کار کرد های دولت ?

طرح درس جامعه شناسی سیاسی :

1. زمینه جامعه شناسی سیاسی

2. دولت، حکومت

3. باز شناخت دولت و حکومت از جامعه

4. حکومت اسلامی

5. حکومت و جامعه

6. مشروعیت

7. وظایف و کار کرد های دولت

اهداف کلی جامعه شناسی سیاسی:

1. شناخت محدوده ی سیاسی کشور
2. مطالعه ی رابطه ی دولت و جامعه
3. آشنایی با روابط اجتماعی مؤثر بر

رخدادهای سیاسی

4. آشنایی با نگرش های سه گانه: طبقاتی ،

نخبگان و کثرت گرایی در حوزه جامعه

شناسی سیاسی با محوریت موضوع «قدرت».

فصل اول

عنوان:

زمینه جامعه شناسی سیاسی
تعاریف و مفاهیم

اهداف این فصل:

1. آشنایی با کلیات جامعه شناسی سیاسی
2. رابطه جامعه شناسی سیاسی با جامعه شناسی و علم سیاست
3. آشنایی با اصطلاحات رایج در این علم

سوالهایی که در فصل اول به آنها پاسخ داده می شود:

1. جامعه شناسی سیاسی چیست؟
2. ارتباط جامعه شناسی سیاسی با جامعه شناسی و علم سیاست کدامست؟
3. علوم اجتماعی دارای چه جایگاه علمی در بین علوم است؟
4. استقلال جامعه شناسی سیاسی از دیگر حوزه های علوم اجتماعی به چه معناست؟

1-1- علم ،جامعه شناسی، علم سیاست:

علم را معمولاً به دو شاخه اصلی، علوم طبیعی و علوم اجتماعی تقسیم می کنند.

اولی به مطالعه ی پدیده های فیزیکی و بیولوژیکی می پردازد و دومی با جنبه های مختلف رفتار انسانی سروکار دارد.

همه علوم از الگوها یا قواعدی تبعیت می کنند که از نظر علمی منظم و قابل تعمیم اند.

علوم اجتماعی (شامل حوزه های مختلف مانند جامعه شناسی و جامعه شناسی سیاسی) با پیروی از اصول روش تحقیق علمی به یافته های معتبر و تعمیم های کلی دست می یابد. یعنی یک جامعه شناس با استفاده از روش های تجربی (که قابل اثبات یا تکرار برای سایر پژوهشگران است) به جمع آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل و بالاخره ارائه نظریه می پردازد.

2-1- سیاست و علم سیاست:

شرایط اجتماعی در هر جامعه ای، محدودیت هایی را برای انسان در رفع احتیاجاتش فراهم می آورد. بنا بر این افراد جامعه همواره درگیر یک تنش و منازعه بین نیاز های خودشان و شرایط موجود اجتماعی هستند.

درک این تنش را آگاهی سیاسی و جنبه ی علمی این آگاهی را که تلاش می کند این منازعه را حل و فصل کند سیاست نام نهاده اند.

در یک جامعه مهمترین نهاد سیاسی یعنی **دولت** دارای نقش اساسی در حل تنش های موجود است.

علم سیاست ، «علم مطالعه به عنوان رشته ای از علوم اجتماعی است که به حکومت، اعمال دولت و عملکرد سازمان های مربوط به حوزه ی سیاسی مربوط می شود».

تفاوت جامعه شناسی و علم سیاست:

جامعه شناسی علم مطالعه **جامعه** و علم
سیاست علم مطالعه ی **دولت** است.

3-1- اولویت جامعه یا دولت:

آنچه جامعه شناسی را از علم سیاست جدا می کند چگونگی تأکید آن ها بر موضوع مورد مطالعه است.

بندیکس و لیپست (Bendix and Lipset) تفاوت جامعه شناسی و علم سیاست را چنین توصیف کرده اند: «علم سیاست به تأثیر دولت روی جامعه تأکید می کند در حالی که جامعه شناسی بر تأثیر جامعه در دولت تأکید می ورزد»

بعدها **لیپست** نظرش را در باره ی تعریف جامعه شناسی سیاسی تغییر می دهد و از اولویت بخشیدن به دولت یا جامعه پرهیز می کند.

او نهایتاً «تأثیر متقابل دولت و جامعه بر یکدیگر» را موضوع مطالعه جامعه شناسی سیاسی می داند.

4-1- تعریف جامعه شناسی سیاسی

دانشمندان علوم سیاسی به مطالعه چگونگی نظام سیاسی به طور انتزاعی (مستقل از دیگر نهاد های اجتماعی) و رفتار رسمی شهروندان (رأی دادن و مشارکت در احزاب سیاسی) می پردازند اما جامعه شناسی سیاسی به مطالعه روابط اصلی قدرت مثل زدو بندهای سیاسی و روابط پشت پرده ی ساختار رسمی سیاسی و بالاخره به مطالعه ی نهاد سیاسی و روابط آن با دیگر نهاد های اجتماعی گرایش دارد.

خلاصه ی فصل 1

1- علم سیاست به مطالعه ی تنش های ناشی از احتیاجات انسان در برخورد با واقعیات اجتماعی می پردازد.

2- آگاهی سیاسی یعنی درک تنش های مذکور و سیاست یعنی تلاش عملی برای حل و فصل این تنش ها.

3- جامعه شناسی سیاسی یعنی مطالعه جامعه شناختی تأثیر متقابل دولت و جامعه.

4- جامعه شناسی سیاسی به مطالعه ی نهاد سیاسی و رابطه ی آن با دیگر نهاد های اجتماعی می پردازد.

فصل دوم

عنوان:

دولت ، حکومت (منشأ، تطور و انواع)

اهداف این فصل:

1. آشنایی با تعاریف گوناگون دولت و حکومت
2. آشنایی با وجوه اختلاف دولت و حکومت
3. آگاهی به نظریه های مربوط به منشأ دولت
4. اطلاع از تقسیم بندی دولتها
5. ارزیابی تقسیم بندی های موجود در باب دولت و حکومت

پرسش هایی که در فصل دوم به آنها پاسخ داده می شود:

1- دولت و حکومت چه تفاوتی دارند؟

2- عوامل موثر در ظهور حکومت ها کدامند؟

3- عوامل پدید آمدن دولت ها در طول تاریخ کدامند؟

4- طبقه بندی دولت و حکومت چگونه صورت می پذیرد؟

5- نظریه های ارگانیکی و مکانیستی در زمینه حکومت چه نگاهی

دارند؟

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

قبلی

بعدی

فهرست

www.bookgolden.com

1-2- تعریف دولت (state) و حکومت (government)

دولت نهادی سیاسی- قانونی است که در بر گیرنده تمام افراد سرزمین یک کشور است.

هر دولتی دارای یک حکومت است که به وسیله ی آن سیاستی را اتخاذ و اعمال می کند.

نظارت دولت بر حکومت ممکن است از سوی فرد یا گروه کوچک یا توسط اکثریت مردم صورت گیرد.

حکومت دستگاه اداره کننده ی دولت است که مجموعه اقتدارات سه گانه دولتی یعنی قوای مقننه، مجریه و قضاییه را در اختیار دارد.

دولت می تواند به رغم تغییر در شکل حکومت، هویت خود را حفظ کند. مثلاً دولت روم چه

در دوران جمهوری و چه در دوران قیصرها

(امپراتوری) همان دولت روم باقی ماند.

2-2- لزوم وجود دولت:

جوامع ابتدایی نیازی به حکومت نداشتند زیرا:

الف- انسان های ابتدایی در گروه های کوچک 15

تا 200 نفره گرد هم می آمدند و نیاز های

اساسی خود را از راه شکار پاسخ می دادند.

ب- بر خوردار از مالکیت عمومی بودند و پیامدهای ناشی از مالکیت خصوصی گریبان آن ها را نمی گرفت.

ج- گروه های ابتدایی اسیر سنن و آداب و رسوم خود بودند و انحراف از هنجار ها صورت نمی گرفت.

بنابراین نیازی به مجازات های قانونی از سوی دستگاه های رسمی دولتی وجود نداشت.

در جوامع ابتدایی ، بازرسی و نظارت از سوی مرکز قدرتی که در سران خانواده وجود داشت اعمال می شد. اما در جوامع پیشرفته این وظیفه را دولت به عهده گرفت.

بنابر این دولت در جوامع پیچیده تر، تداوم اقتدار خانواده در جوامع ابتدایی و سنتی است.

3-2- منشا دولت و حکومت :

در شکل گیری حکومت (از ابتدای ورود جوامع به مرحله ی کشاورزی) عوامل زیر دخیل بودند:

الف - کشاورزی

ب - فتوحات نظامی

پ - کشمکش و تنازع بقا

ت - تجمع تدریجی قدرت

ث - اصل ارشدیت

ج - سلاح پیشرفته

الف- کشاورزی:

با ابداع روش های کشاورزی ، تولید مواد غذایی افزایش یافت و شغل های جدید پدید آمد.

این گونه قدرت و ثروت در دست عده ای جمع گردید و مالکیت خصوصی شکل گرفت.

شکل گیری حکومت های استبدادی آسیایی که بر

امر آبیاری نظارت داشتند از این جا آغاز شد.

ب- فتوحات نظامی:

غالبه نظامی گروهی بر گروه دیگری یکی دیگر از عوامل ایجاد حکومت بوده است.

اوپنهايم مي گوید: هر وقت که فرصتی پیش آمد و انسان از طریق فتوحات نظامی قدرتی به هم رسانده، برای حفاظت خویش، ابزار های سیاسی را به ابزار های اقتصادی ترجیح داده و این گونه پدیده ی دولت شکل گرفته است.

پ- کشمکش و تنازع بقا:

گمپلوویچ (تحت تأثیر افکار مارکس) معتقد است همه ی فرهنگ ها محصول کشمکش و نزاع بین گروه ها است و نزاع گروه ها عمدتاً بر سر منابع اقتصادی و قدرت است.

این کشمکش باعث بروز تحولات اجتماعی و تغییر دولت ها و حکومت می شود.

ت- تجمع تدریجی قدرت:

شورای بزرگان و ریش سفیدان یک قبیله در جامعه ی بدون دولت، علاقمندند حوزه و وظایفشان را توسعه داده و مراکزی مانند انتظامات و دادگاه ها را ایجاد کنند. این گونه دولت ها شکل می گیرند.

ث- اصل ارشدیت:

معمول ترین نوع حکومت در تاریخ ، حکومت سلطنتی است. حکومت های سلطنتی اغلب از طریق تداوم جدی اصل ارشدیت توسعه پیدا کرده اند.

وقتی فردی یا گروهی ارشد محسوب می شود بر سایرین تسلط می یابد.

ج- نقش سلاح پیشرفته:

گاهی تمرکز قدرت با پیدایش یا اختراع یک تکنیک (مخصوصاً اسلحه جدید) تسریع می گردد.

ورود اسلحه ی گرم به جوامع آفریقایی توسط

اروپاییان و به دنبال آن فتوحات بعضی گروه ها علیه

گروه های دیگر از این نمونه است.

4-2- انواع حکومت و دولت:

مبنای طبقه بندی دولت ها عبارتند از:

الف- میزان رشد و توسعه یافتگی جامعه (الگو های تکاملی):

هاب هاوس جوامع را بر مبنای نوع پیوند های اجتماعی (همبستگی ها) مرتبط با سطح توسعه ی

اقتصادی به 3 نوع: خویشاوندی، اقتدار و

شهروندی تقسیم می کند.

طبقه بندی (سنخ شناسی) ساتون هم بر اساس

الگوهای تکاملی به این گونه است:

1- جوامع کشاورزی

2- جوامع صنعتی

ب- میزان تمرکز قدرت:

این طبقه بندی از قدیمی ترین سنخ شناسی حکومت و دولت است.

افلاطون و ارسطو از بانیان این سنخ شناسی هستند.

بر این اساس حکومت ها به 3 نوع فردی، چند نفره و

افراد زیاد و هر نوع به دو گونه ی خوب و بد تقسیم

می شوند.

حکومت فردی خوب

سلطنتی ←

حکومت فردی بد

استبدادی ←

حکومت چند نفره خوب

اریستوکراسی (گروه شایسته) ←

حکومت چند نفره بد

اولیگارشی (اشراف سالاری) ←

حکومت افراد زیاد از نوع خوب

دموکراسی ←

حکومت افراد زیاد از نوع بد

انارشی (هرج و مرج) و ←

موبوکراسی (غوغا سالاری)

قبلی بعدی

فهرست

ج- میزان بوروکراتیک بودن حکومت ها:

آیزن اشتات ضمن مطالعه بوروکراسی (نظام اداری)

در امپراتوری های تاریخی، انواع حکومت را این

گونه طبقه بندی می کند:

1- ابتدایی

2- موروثی

3- بادیه نشین مبتنی بر فتوحات

4- دولت شهرها

5- فتودالیه

6- امپراتوری های تمرکز یافته ی تاریخی

7- نظام های جدید (دموکراسی، استبدادی،

توتالیتر و یک تاز و بالاخره توسعه نیافته)

2-5- ارزیابی سنخ شناسی های مربوط به حکومت:

برای درک صحیح انواع تقسیم بندی حکومت ها،

باید آن ها را با این پرسش ها محک بزنیم:

پرسش های محک زنده ی سنخ شناسی حکومت ها :

1- حکومت، انحصارگر است یا امکان رقابت را

فراهم می آورد؟

2- حکومت، یکه تاز است (توتالیتر) یا دموکراتیک؟

3- حکومت، فردی است یا جمعی؟

4- حکومت، سلطنتی است یا جمهوری؟

6-2- دو الگوي اصلي درباره ي حکومت و دولت

در تحليل جاينگاه حکومت در جامعه، دو نگرش اصلي

وجود دارد:

1- مکانیستی

2- آرگانیکی

1-6-2- نظریه های مکانیستی:

طبق این نظریه ها، وظیفه ی دولت، حل اختلافات بین گروه های رقیب و ایجاد هماهنگی بین آن ها است.

در این دیدگاه، حکومت محل عبور اطلاعات از سطح جامعه (واقعیات و باورها و خواسته های اجتماعی) به سوی تصمیم گیران سیاسی است.

نمودار جایگاه حکومت در نظریه های مکانیستی:

بازده

داده

نگرش های لیبرالی و دموکراتیک

در باره ی حکومت، مدافع نظریه

های مکانیستی است.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

الگوی مکانیستی دارای ویژگی‌هاست:

1- افراد، عناصر اصلی تشکیل دهنده ی یک

نظام اجتماعی اند.

2- هدف های نظام اجتماعی منطبق با

اهداف اکثریت افراد است.

3- تصمیمات حکومت توأم با رعایت توازن

و هماهنگی در نظام اجتماعی است.

4- عدل و انصاف رعایت می گردد و

بنابراین حکومت، مشروعیت دارد.

2-6-2- نظریه های ارگانیکی:

این نظریه ها عمدتاً مبتنی بر دیدگاه های کلاسیک (افلاطون، ارسطو و ...) است.

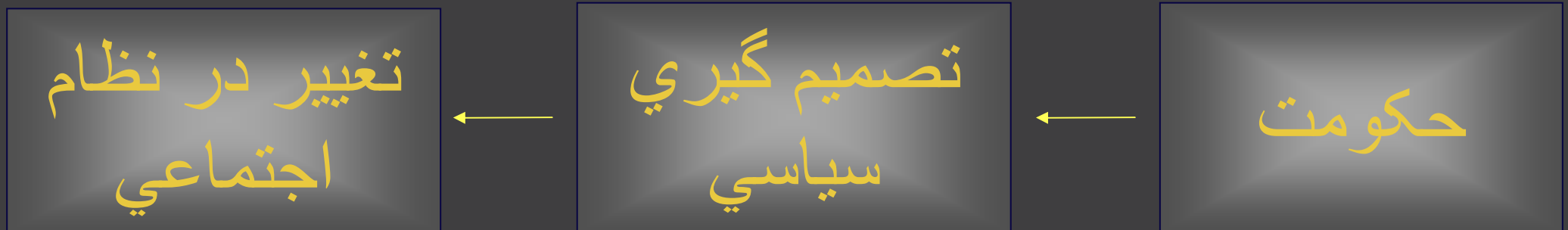
در این الگو دولت مانند یک دستگاه آموزشی است که دارای یک سلسله آرمان ها و جلوه های مبتنی بر تعقل برای رسیدن به کمال است. نظریه های ارگانیکی در قرون وسطی در سطح وسیع پذیرفته شده بود و بعد ها از سوی هگل و مارکس بارور شد.

نمودار جایگاه حکومت در نظریه های آرگانیکی :

بازده

داده

در الگویی ارگانیکی، حکومت "متغیر مستقل" و

نظام اجتماعی "متغیر وابسته" است، حال آنکه

در الگویی نخست (مکانیستی) حکومت یک "متغیر

وابسته" و جامعه یک "متغیر مستقل" است

نظریه ی مکانیستی حکومت با نظریه ی کثرت

گراییی درباره ی قدرت سنخیت دارد

و نظریه ی ارگانیکی با نظریه های طبقات

اجتماعی و الیت(نخبه گراییی) مطابقت پیدا می

کند.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

خلاصه ی فصل 2:

1- در گذشته به علت کوچک بودن اجتماعات، فقدان مالکیت خصوصی و سنت پرستی، سازمان سیاسی و دولت وجود نداشت.

2- در خصوص منشأ پیدایش دولت به عواملی مانند:

کشاورزی، فتوحات نظامی، کشمکش و تنازع بقا،

تجمع تدریجی قدرت، اصل ارشدیت و سلاح

پیشرفته اشاره شده است.

3- مبنای طبقه بندی دولت ها عبارتند از:

الف- میزان توسعه یافتگی

ب- میزان تمرکز قدرت

ج- میزان بوروکراتیک بودن

4- دو الگوی اصلی برای تعیین جایگاه حکومت

وجود دارد که عبارتند از: مکانیستی و ارگانیکی

فصل سوم

عنوان:

باز شناخت دولت و حکومت از جامعه

اهداف:

- 1- آگاهی از زمینه های جامعه شناسی سیاسی
- 2- اطلاع از تاریخچه ی نظرات و مطالعات سیاسی متفکران
- 3- آشنایی با سیر تکاملی مطالعات سیاسی و ایدئولوژی های گوناگون
- 4- اطلاع از تأثیر نقش متفکران سیاسی در تغییر و تحول حکومت ها

پرسش هایی که در فصل 3 به آنها پاسخ داده می شود:

- 1- دیدگاه های متفکران در باب مطالعات سیاسی در یونان باستان چیست؟
- 2- فلاسفه در زمینه مطالعات سیاسی چگونه می اندیشند؟
- 3- متفکران شاخص دوره ی رنسانس در زمینه ی علم سیاست چه کسانی بودند؟
- 4- خلاصه ی نظرات مونتسکیو و توماس هابز در باب سیاست چیست؟
- 5- ایدئولوژی لیبرالیسم تحت تأثیر چه نظریاتی شکل گرفت؟

1-3- مطالعات سیاسی در یونان باستان

نخستین مطالعات سیاسی را به یونان باستان (در حدود 500 تا 300 ق م) منسوب می کنند. هرودوت از اولین متفکرانی است که به نظریه پردازی در زمینه سیاست پرداخت.

او حکومت را به اشکال یکه سالاری، چند سالاری و مردم سالاری تقسیم کرد، که به زعم بسیاری، این نخستین بحث تاریخی درباره ی انواع حکومت است.

سقراط با مرگ سیاسی خود (نوشیدن شوکران) در
399 قبل از میلاد، موجب بحث های سیاسی- فلسفی
فراوان شد.

نظرات سیاسی افلاطون در اثر معروف او **جمهوریت**،
ارائه شده است.

افلاطون ضمن بحث درباره ی حکومت در کتاب قوانین سه نوع حکومت را مشخص می سازد:

1- حکومت سلطنتی با اختیارات فردی

2- حکومت اشرافی با اختیارات طبقاتی

3- دموکراسی یا حکومت همه یا اکثریت مردم.

البته به نظر او بهترین حکومت ، شق چهارمی

است که از تلفیق این سه نوع به دست می آید.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات خدایی

پویندگان دانشگاه

قبلی فهرست بعدی

www.bookgolden.com

ارسطو شاگرد پر آوازه ی افلاطون کتاب خود
سیاست را با بحثی در باره ی منشأ دولت (جامعه)
شروع می کند. او خانواده را اولین و مهمترین نهاد
اجتماعی می شمارد.

بحث ارسطو بر مبنای این اصل استوار است که

«انسان حیوانی سیاسی (اجتماعی) است».

به زعم ارسطو در شرایط ایده آل اگر انتخاب، ممکن بود، حکومت سلطنتی و اشرافی (اریستوکراسی) بهترین نوع حکومت ها بودند، اما با توجه به طبیعت انسان تمایل او به سمت پولیتی و یا نوعی دموکراسی تعدیل شده (مردمی)، می باشد.

2-3- سده های میانه، حکومت=کلیسا

در قرون وسطا، کلیسا به علت در دست داشتن قدرت

سیاسی، از اهمیت بیشتری برخوردار بود.

از این رو نیز نظریه های سیاسی از بحث اخلاقی و

الهیات فراتر نرفت.

3-3- رنسانس: قرارداد اجتماعی، حاکمیت، مردم و حکومت

باز شناخت جامعه از دولت در تفکر سیاسی ، با نهضت فرهنگی در اروپا همراه است.

زوال مطلق گرایی و حکومت مادی و معنوی مذهب (کاتولیک) و کاهش اقتدار کلیسا موجب آزاد شدن

اندیشه ها از عقاید اسلاف شد.

ماکیاول (م 1527 - 1469) سیاستمدار ایتالیایی دوره

ی رنسانس، نظرات سیاسی اش را در کتاب

شهریار منعکس کرده است. او توضیح

می دهد که شهریار چگونه باید قدرت را کسب و حفظ

کند .

راهنمای طلایی

کتاب تست طلایی

موسسه طلایی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

منتسکیو (1689-1755) در کتاب معروفش

روح القوانين با دیدی جامعه شناختی قانون را از

لوازم اولیه ی زندگی می شمارد و بهترین قانون را

قانونی می داند که در نهایت، آزادی بشر را ممکن

سازد.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

مستعد علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

منتسکیو حکومت ها را به سه دسته تقسیم می کند،

جمهوری ، سلطنتی و استبدادی. سپس جمهوری را

به دو نوع ، حکومتی که در دست مردم باشد و

حکومتی که در دست اعیان و اقلیتی از اشراف باشد،

تقسیم می کند. او وظیفه ی حکومت را قانون گذاری،

اجرا و قضاوت می داند .

دیگر متفکر عصر رنسانس توماس هابز(1679-1588) مطرح کرد: «وجود نظم چگونه ممکن است؟». هابز خودش پاسخ می دهد: بشر به خاطر حفظ امنیت و صلح و آرامش از حقوق طبیعی خود چشم پوشید و عمدتاً آن را به حکمران با نفوذی تفویض نمود. این حکمران به غول (لویاتان) مشهور است.

تدریجاً غول به قدرتی مستبد، غیر مسئول و شکست ناپذیر (یعنی همان دولت) تبدیل گشت.

قرار داد اجتماعی هابز بر مبنای نیازی بنا شده است

که به رغم نتایج مضر و نا مطلوب آن، برگشت ناپذیر

و فسخ نشدنی است.

ژان ژاک روسو (م 1712-1778) نسبت به فطرت

بشر خوشبین بود و نسبت به جامعه بد بین.

او به تئوری قرار داد اجتماعی معتقد بود. او را پایه

گذار نهضتی می دانند که بعدها در قرن نوزدهم

به مکتب رومانتیسم مشهور گشت.

راهنمای علمی

کتاب تست طلایی

مکتب طلایی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

جان لاک (1632-1704م) معتقد بود که با اینکه

مطلوب آن است انسان در آزادی مطلق و بدون وجود

دولت به سر برد، اما انسان عاقل (راسیونال) تشخیص

می دهد که چنین امری ممکن نیست.

راهنمای علمی
کتاب تست طلایی
مسئله طلایی

انتشارات طلایی
پویندگان دانشگاه

قبلی
بعدی
فهرست

www.bookgolden.com

الکسی دو توکوویل (1805-1859) که متأثر از نظام سیاسی امریکا بود در کتاب خود **دموکراسی در امریکا** از **دموکراسی** تجلیل کرده و خطرات ناشی از آن را نیز گوشزد نموده است.

او برای رفع معایب **دموکراسی**، ایجاد اتحادیه ها و انجمن های صنفی، تجاری و علمی و ادبی را، جهت تربیت مردم برای شرکت فعالانه آنان در امور اجتماعی، پیشنهاد می کند.

4-3- باز شناخت جامعه از حکومت در تفکر سیاسی

نخستین بار منتسکیو با طرح دو نوع قانون متوجه دوگانگی موضوع جامعه و دولت می گردد.

ژان ژاک روسو با عنوان کردن موضوع انسان در حالت طبیعی و انسان به عنوان شهروند، گامی بزرگ

در این راه بر می دارد.

مارکس (1818-1883م) تحلیل جامع تری از تمایز

میان دولت و جامعه ارائه داد.

به زعم مارکس سلسله مراتب سیاسی در واقع از

سازمان سیاسی جامعه جداست.

همچنین مارکس ضمن موافقت با آنارشیست ها در

اینکه دولت عامل پلید تحمیل شده ای است، سعی

می کند توضیح دهد که دولت چگونه و چرا تحت

شرایط مختلف اقتصادی با جامعه ربط پیدا می کند.

خلاصه ی فصل سوم:

1- بحث بر سر دولت ایده آل از سوی متفکران یونان قدیم ارائه شد.

2- در سده های میانه (قرون وسطا) به علت ظهور قدرت کلیسا، نظریه های سیاسی شکل اخلاقی و مذهبی به خود گرفت.

3- متفکران دوره ی رنسانس هر یک جهت گیری ویژه ای داشتند: ماکیاول به چگونگی کسب قدرت، منتسکیو به مطالعه ی قوانین، توماس هابز به چگونگی وجود نظم، ژان ژاک روسو به جانبداری از دموکراسی و جان لاک به اجتناب از هرج و مرج.

4- مارکس به ارتباط شرایط اقتصادی با نوع دولت تأکید نمود.

فصل چهارم:

عنوان:

حکومت اسلامی

اهداف:

1- آشنایی با تاریخچه ی حکومت های اسلامی

2- اطلاع از دیدگاه های اهل سنت و شیعه در

زمینه ی حکومت

پرسش هایی که در فصل 4 به آن ها پاسخ داده می شود:

- 1- بعد از وفات پیامبر اسلام، دولت اسلامی چگونه بود؟
- 2- علت گرایش ایرانیان به مذهب تشیع چه بود؟
- 3- در دوره ی قاجار، اصلاحات چگونه صورت گرفت؟
- 4- دیدگاه سید جمال الدین اسد آبادی، آیت الله نائینی و امام خمینی در باب حکومت اسلامی چیست؟
- 5- زمینه ی شکل گیری ایدئولوژی انقلاب اسلامی در ایران چه بود؟

1-4- مقدمه:

پس از وفات حضرت محمد پیغمبر اسلام (ص) در سال 11 هجری در مورد انتخاب جانشینی او اختلاف در گرفت که شاید بزرگ ترین موضوع نزاع بین مسلمانان بوده باشد.

گروهی که معتقد به جانشینی علی ابن ابیطالب داماد و پسر عم پیغمبر و تعیین او از طرف پیغمبر در واقعه ی غدیر خم بودند شیعه نامیده می شوند.

در مذهب تسنن (در برابر مذهب شیعه) به جانشین پیغمبر بر مبنای اجماع استناد می شود.

در حالی که در شرایط تاریخی آن زمان و به علت

محرومیت اقلیت شیعه، شیعیان اجماع را فقط در پرتو

حضور امام معصوم معتبر می دانند زیرا که همواره با

این شعار که زمین هرگز از معصوم خالی نیست،

آن را توجیح می کنند.

2-4- خلافت بعد از پیامبر:

خلافت بعد از وفات پیامبر(ص) به دست غیر شیعیان افتاد، مدت درازی افرادی از خلفای بنی امیه و بعد بنی عباس بر سرزمین های اسلامی حکومت کردند.

علی ابن ابیطالب به عنوان خلیفه ی چهارم (بعد از ابوبکر و عمر و عثمان) مدت چهار سال خلافت کرد و بعد از آن دیگر هرگز امامان بر مسند خلافت ننشستند

3-4- تشیع در ایران:

پیدایش تشیع و شیوع آن در ایران زائیده ی انگیزه های متعدد و از جمله انگیزه ی ملی ، طبقاتی و فرهنگی- سیاسی است. استثمار ایرانیان توسط حکام عرب، ایرانیان بر آن داشت که نه علیه اسلام بلکه حکام عرب(خلفای بنی امیه و بنی عباس) طغیان کنند.

تقریباً تمام جنبش های ضد استعماری ایرانیان علیه اعراب یا توسط شیعیان صورت گرفت و یا از پشتیبانی مذهب شیعی بر خور دار بوده است. اصل امامت و تکرار وقایع عاشورا به رغم فشار های خلفای عرب در طول تاریخ تداوم پیدا کرد و از بین نرفت. سر انجام در زمان سلسله صفوی (905-1135) شیعه مذهب رسمی ایران شد.

4-4- اسلام، اصلاح و مبارزه :

قدرت و نفوذ روز افزون بیگانگان در ایران در زمان قاجار از یک سو و منزوی شدن مردم (مسلمانان) ایران از سوی دیگر این سؤال را مطرح نمود که چرا مسلمانان و کشور های اسلامی ضعیف و زبون و غیر مسلمانان (کفار) و ظالمان، قوی بوده و پیشرفت

می کنند؟

1-4-4- سید جمال الدین:

سید جمال الدین اسد آبادی را پرچم دار نهضت اصلاح در زمان قاجار نام برده اند.

او با اینکه مدت کمی از عمرش را در ایران گذراند ولی به علت تماس با بعضی علما تأثیر زیادی در جامعه ایران گذاشت. سید جمال مردم را برای قیام علیه استبداد، استعمار، خرافات و تفرقه افکنی بین مسلمانان دعوت می کرد.

2-4-4- مشروطیت:

رهبري انقلاب مشروطیت در زمان قاجاریک ائتلاف
ضمنی روحانیون و غیر روحانیون (آزادی خواهان)
است اما زمینه ی فکری مشروطیت در اصل به همان
فکر آزادیخواهی و اصلاح طلبانه روشنفکران فرنگ
رفته (یا غرب زدگان) مربوط
می شود.

5-4- حکومت اسلامی از نظر امام نائینی

به نظر او مبارزه علیه ظلم و ستم یک وظیفه ی شرعی است.

نائینی حکومت ها را بر دو نوع استبدادی و مشروطه تقسیم بندی می کند.

حکومت مشروطه یعنی ولایت بر اقامه ی وظایف را نائینی مطلوب دانسته و بنا بر این تغییر حکومت از

استبدادی به مشروطه را پیشرفتی بزرگ به حساب می آورد.

6-4- شکل گیری ایدئولوژی انقلاب اسلامی :

یکی دیگر از مهم ترین فعالیت های فکری متفکرین و نظریه پردازان در سال های قبل از 1357 بحث هایی است که در ردّ بینش مادی از دیدگاه مذهبی (اسلامی) ارائه شده است.

از میان مکتب های «مادی» تیغه ی بُرنده بحث متفکرین نظری اسلامی متوجه مارکسیسم و اگزیستانسیالیسم است

مارکسیسم مذهب را افیون ملت خوانده و آن را وسیله

تحمیق مردم جهت بهره کشی می داند.

ولی در تاریخ دیده شده است که مذاهب می توانند به

ایدئولوژی انقلابی بدل شوند .

در نظر علمای شیعه ، بنا به اصل امامت، مذهب و سیاست نه تنها مکمل یکدیگرند بلکه دو رکن تفکیک نا پذیرند.

هدف شیعه تشکیل حکومت اسلامی است زیرا بدون تأسیس حکومت اسلامی هیچ گونه تضمینی جهت اجرای قوانین اسلامی وجود ندارد .

7-4- اشکال مختلف حکومت از نظر اسلام

حکومت اسلامی یک حکومت مذهبی است که آن را
تئوکراسی می نامند.

در تئوکراسی علاوه بر مردم یک عامل دیگر به میان می

آید و آن خداست و حساب در درجه ی اول روی روابط

خدا و بندگان خداست.

از آنجا که حکومت اسلامی در حقیقت حکومت قوانین الهی است، و به خاطر اجرای آن و گسترش عدالت در میان مردم تأسیس می شود، ناگزیر والی و عهده دار حاکمیت (ولی فقیه) باید دارای دو شرط اساسی زیر باشد:

1. اطلاع از قانون الهی

2. عدالت در اجرای آن

خلاصه ي فصل چهارم

1- مذهب تسنن براي تشكيل حكومت اسلامي بر «اجماع» و مذهب تشيع بر «ولایت در پرتو حضور معصوم» تأکید دارند.

2- استعمار ایرانیان توسط حکام اهل سنت عرب، عامل گرایش ایرانیان به تشیع شد.

3- انقلاب مشروطیت بر پایه ي افکار سيد جمال الدين اسد آبادي شکل گرفت.

4- آیت الله نائینی حكومت مشروطه را بهترین نوع حكومت مي داند.

5- تئوکراسي یک حكومت ديني بر مبناي اراده ي خداوند است.

فصل پنجم:

عنوان:

حکومت و جامعه

اهداف:

1- آشنایی با نگرش متفکران در رابطه با نهاد ها،

گروه ها و انجمن ها.

2- آگاهی از دید گاه های طبقاتی، **نخبگان** و

کثرت گرایی.

پرسش هایی که در فصل 5 به آن ها پاسخ داده می شود:

1- انقلاب سال 1848 فرانسه از دید مارکس

چگونه تحلیل می شود؟

2- الیت (نخبه) در یک جامعه چگونه پدیدار

می شود؟

3- عوامل مؤثر در تمایل به اولیگارشویی چیست؟

4- مفهوم دولت از دیدگاه های گوناگون چیست؟

1-5- طبقات اجتماعی، دولت و حکومت

در بین مطالعاتی که در زمینه ی شناخت حیات سیاسی صورت گرفته است تحلیل طبقاتی یکی از مهمترین بررسی هاست، و کارل مارکس برجسته ترین متفکر این نگرش به شمار می آید.

به زعم مارکس انسان ها بدون خواست و اراده ی

خود در گیر روابط اجتماعی می گردند.

شرایط اقتصادی که در شکل گیری روابط اجتماعی

انسان ها نقش بازی می کنند خود از عصری به

عصر دیگر در حال تغییرند.

راهنمای علمی

تست علمی

مسئله علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

در نظریات مارکس بر خلاف سایر تئوری ها، مثل
 کارکردگرایی (فونکسیونالیسم)، تضاد و تعارض به
 عنوان شرط اصلی تغییر و پیشرفت در جوامع
 انسانی نقش مهمی ایفا می کند. تضاد طبقاتی در
 نظر مارکس مهمترین محرک انقلاب به شمار می

رود .

راهنمای علمی

کتاب تست طلایی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

جهت نمایش تحلیل طبقاتی مارکس از اوضاع سیاسی
و روابط بین گروه ها می توان به تجزیه و
تحلیل مارکس از انقلاب نا موفق 1848 فرانسه
اشاره کرد.

مارکس نشان می دهد که چگونه مبارزات طبقاتی به
روی کار آمدن مرتجعی مثل لویی ناپلئون انجامید و
اجازه داد که او نقش یک قهرمان را بازی کند.

علت شکست کارگران در انقلاب 1848 از نظر مارکس این بود که آنان تنها مانده بوده و نمی توانستند بر قدرت طبقات بالا در شهر و روستا، ارتش، روحانیون، روشنفکران و زمین ها فایق آیند.

پس از شکست کارگران و خالی شدن میدان از مبارزان، سلطنت طلبان توانستند گروه های مختلف میانه رو را به آسانی شکست دهند.

2-5- نخبگان حکومتي و توده ها

تئوري نخبگان در جامعه شناسي سياسي در واقع واکنشي بود در برابر مارکسیسم .

نخستين نظريه پردازان اين نگرش، محافظه کاراني بودند که صرف نظر از مخالفت با سوسيالیسم،

سوسيال دموکراسي و هر گونه دخالت توده ها را در

سياست و دولت، مردود می دانستند.

پارتو معتقد است که رفتار انسانی، از عوامل غیر عقلانی، که او آن ها را «بقایا» یا «رسوبات» می نامد و در عمق روان اشخاص جای گرفته است، نشأت می گیرد.

دو مورد از بقایا که با یکدیگر متضاد نیز هستند، در تئوری الیت نقش اساسی دارند. آن ها را می توان غریزه ی تلفیق و غریزه ی پایداری ترکیب ها نامید.

در تئوری پارتو افرادی که بیشتر تحت تأثیر غریزه
تلفیق اند، معمولاً افرادی هستند: باهوش، متفکر،
زیرک و کار دان و آنهایی که به تمایلشان به غریزه
ی پایداری ترکیبها است، افرادی هستند اخلاقی،
سنتی، محافظه کار و غیر حساس.

نخبگان عمدتاً از افرادی می باشند که تحت تأثیر
غریزه ی تلفیق اند در حالیکه توده ها متأثر از غریزه
ی پایداری ترکیب ها هستند.

اگر غریزه ی پایداری ترکیب ها در بین نخبگان غلبه کند، الیت (نخبه) رو به انحطاط رفته و بی نظمی غالب می شود. چنین الیتی توسط گروه دیگر کنار زده شده و الیت دیگر جای آن ها را می گیرد.

پارتو این پدیده را «گردش الیت» نامیده است.

3-5- سازمان اجتماعی و الیت

بحثی که علت وجودی الیت را به سازمان های بزرگ

(به جای تفاوت های شخصیتی به گونه ای که پارتو

معتقد بود) نسبت می دهد قانع کننده تر است. این نکته تا

حدی با نظرات مارکس نیز که طرفدار «دیکتاتوری

پرولتاریا» است همخوانی دارد.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

قبلی فهرست بعدی

www.bookgolden.com

وجود الیت را می توان در احزابی که دارای ایده آل
های دموکراتیک هستند نیز پیدا کرد.

رابرت میشلز در ضمن مطالعه ی حزب سوسیال

دموکرات آلمان تمایلات تجمع و تمرکز قدرت در دست

چند تن را ملاحظه کرد .

به نظر میشلز سه عامل: نیاز های سازمانی،

خصوصیات رهبران و خصوصیات توده باعث تمایل

به اولیگارشویی (حکومت متنفذین) است.

راهنمای طلایی

تست طلایی

مسئله طلایی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

قبلی فهرست بعدی

www.bookgolden.com

به نظر میشلز روند ایجاد فاصله ی اقتصادی بین

رهبران و زیردستان به ایجاد پدیده ای منجر

می گردد که او آن را «قانون آهنین اولیگارشویی»

یعنی ظهور و استقرار عده ی معدودی الیت در

سازمان های پیچیده، نامیده است.

اگر الیت نسبت به احتیاجات اعضا بی تفاوت بمانند و یا اهدافشان با اهداف اعضای فرمانبر تعارض داشته باشد، گروه مخالفی متشکل از پیروان ظهور می کند.

اگر موقعیت رهبری از جذابیت و منفعت زیاد

بر خوردار باشد، گروهی جدید سعی در کسب آن

موقعیت خواهد کرد

ماکس وبر نیز در تئوری دیوانسالاری (بوروکراسی)

مطرح کرد که اولیگارشویی های سنتی در اروپای

مدرن رو به ضعف نهاده اند اما به جای آنها سازمان

های جدیدی به وجود می آیند که جهت تسلط به

جامعه، کارا ترند.

ویر ملاحظه نمود که سازمان های بوروکراتیک کارا تر
از سازمان های شخصی (سنتی) اند، درست همان طور
که کارخانه های مدرن دقیق تر از کارگاه های دستی
سابق می باشند.

رشد بوروکراسی ها با افزایش «تمرکز ابزار های

مدیریت» همراه است.

4-5- قدرت سیاسی و گروه های صاحب نفوذ (نظریه ی کثرت گرایی):

همان گونه که تئوری طبقات اجتماعی با سوسیالیسم و

تئوری الیت با فاشیسم سازگاری دارد، کثرت گرایی نیز

تئوری لیبرالیسم مدرن است. نظریه پردازان در زمینه ی

کثرت گرایی تحت تأثیر نظام سیاسی امریکا قرار گرفته

اند و آن را الگویی یک جامعه ی خوب تلقی می کنند.

وقتی گروهی از دیگر گروه ها چیزی می طلبد، گروه
ذی نفع خوانده می شود.

بنابراین می توان گروه های ذی نفع بالقوه را از روی
باور های مشترک عده ی زیادی از مردم تشخیص
داد. از مهمترین گروه های ذی نفع «انجمن ها»

هستند.

تئوری کثرت گرایی توجه چندانی به دولت یا

دولتمردانی که آن را هدایت می کنند، ندارد.

طبق این نظریه، دولت از «گروه های انتخابی متمایز

از هم» تشکیل شده که نقش حکمرانی برای جامعه را

ایفا می کنند. لذا دولت آزادی عمل چندانی ندارد بلکه

بیشتر در برابر فشارها و اعمال نفوذگروه های

مختلف، واکنش نشان می دهد.

تئوری کثرت گرایی در سیاست از بسیاری جهات به

تئوری بازار آزاد در اقتصاد شباهت دارد.

فرض بر این است که گروه ها، آزادانه با هم رقابت

می کنند و این بازی در نهایت به بیشترین نفع برای

بیشترین اعضا می انجامد.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

کثرت گرایی جامع ترین الگوی نظری از میان سه

تئوری (طبقاتی، نخبه گرایی و کثرت گرایی) است

زیرا می توان هر گونه شکاف و گسستگی را در

جامعه از طریق آن توجیه کرد.

5-5-ارزیابی

تا اوایل دهه ی 1960 تئوری کثرت گرایی در امریکا تسلط داشت اما در این دهه شورش های سیاه پوستان و تجاوز امریکا به ویتنام نفوذ و تسلط این تئوری را در هم شکست.

دانشمندان علوم اجتماعی نسل جوان، مثل سی رایت میلز این تئوری

را زیر سؤال کشیدند و آن را وسیله ای جهت توجیه سیاست ها دولت

و وضع موجود قلمداد کردند.

تا مدت ها جامعه شناسان متعددي معتقد به ايجاد يك
تئوري چند بعدي بودند و از نوشته هاي ماكس وبر
الهام مي گرفتند.

ماكس وبر بين طبقه (موقعيت اقتصادي) و پايگاه
اجتماعي (مقام و منزلت اجتماعي) تفاوت قايل

مي شود و معتقد است كه هر کدام از اين ها ممكن

است مبناي قدرت سياسي باشد.

در جامعه شناسی مدرن بیشترین تأکید بر پایگاه

اجتماعی است. با اینکه پایگاه اجتماعی از ثروت و

درآمد تأثیر می‌گیرد اما عوامل دیگری نیز مثل نژاد،

میزان تحصیلات و عضویت در اقلیتی قومی، در مقام

و منزلت اجتماعی موثر است.

پس از دهه ی 1960 ، بحث های پر شور بین تئوری های مختلف رو به سردی گرایید و مطالعه الیت به عنوان زمینه ای قابل قبول در جامعه شناسی سیاسی پذیرفته شد و بیشتر مطالعات در جهت تحقیق تجربی درباره ی رفتار، نوع و خصوصیات الیت تمرکز یافت.

خلاصه ی فصل پنجم:

1- در جامعه شناسی سیاسی سه نظریه ی اصلی در خصوص تعامل حکومت و جامعه وجود دارد.

2- نظریه ی طبقاتی به مارکیست ها تعلق دارد و به روابط اقتصادی تأکید می ورزد.

3- در نظریه ی الیت، وجود نخبه اجتناب ناپذیر است.

4- کثرت گرایان به لیبرالیسم تمایل دارند و

گروه های صاحب نفوذ را عنصر اصلی صحنه

سیاست می دانند.

فصل ششم

عنوان:

مشروعیت

اهداف:

1- آشنایی با تعاریف قدرت و ابزار آن.

2- آگاهی از انواع اقتدار.

3- آشنایی با دید گاه های فلاسفه در خصوص

مشروعیت.

قبلی بعدی فهرست

پرسش هایی که در فصل 6 به آنها پاسخ داده می شود:

1- قدرت و ابزار های آن چیست؟

2- نقش بوروکراسی در اعمال قدرت چگونه است؟

3- رابطه ی جامعه شناختی اقتدار و مشروعیت

چیست؟

4- منابع و اصول اقتدار کدامند؟

5- دیدگاه متفکرین در خصوص اقتدار و مشروعیت

چیست؟

1-6- تعریف قدرت:

قدرت دارای تعاریف گوناگونی است. برتراند راسل قدرت را توان دستیابی به خواسته‌های مورد نظر می‌نامد.

در نگرش مارکسیستی، قدرت به مثابه نوع ویژه‌ای از روابط ساختاری است. در این راستا برخلاف سایر تعاریف از قدرت، جایی برای فرد و اراده فردی وجود ندارد، زیرا قدرت از ساختار طبقاتی ناشی می‌شود.

تعریف ماکس وبر از قدرت به مثابه قابلیت‌هایی که فرد یا

گروهی بتواند خواسته‌هایش را در روابط اجتماعی به

رغم مقاومت، عملی سازد رایجتر و مقبول‌تر است.

در جامعه شناسی امریکایی که متأثر از نگرش غالب
کثرت‌گرایی است، قدرت الزاماً مستلزم تضاد و اجبار
نیست بلکه مفهوم آن بیشتر شباهت به پول دارد که از
آن طریق خواسته‌های مشترک جامعه تحقق می‌یابد، لذا
از خصوصیات قدرت، نیمه متمرکز بودن آن است.

سه برداشت از قدرت با سه نگرش نظری در جامعه

شناسی سیاسی یعنی نگرش‌های طبقاتی، الیت و

کثرت‌گرایی همگونی دارد.

2-6- ابزار قدرت

ابزارهای قدرت عبارتند از: سازمان‌های پلیسی و ارتش،

اقتصادی، اطلاعاتی، ارتباطات، دیوانسالاری، تکنولوژی

و بوروکراسی.

1-2-6- سازمان‌های پلیسی و ارتشی:

زور بیانی از قدرت است و اغلب به تجلی قدرت گفته می‌شود.

زور ممکن است اشکال مختلفی مثل کتک، شکنجه، زندانی و

اعدام به خود بگیرد.

به زعم جامعه‌شناسان، نیروی قهری موقعی مؤثر است که

کمترین استفاده از آن بشود.

2-2-6- سازمان های اقتصادی

میزان ثروت با پیشرفت تکنولوژی و به کمک استفاده از یافته های علمی به حد غیر قابل تصویری رسیده است.

شکاف بین فقیر و غنی عمیق تر از همیشه است.

بنابراین کنترل منابع اقتصادی، قدرت سیاسی را افزایش

می دهد.

3-2-6- سازمان‌های اطلاعاتی

در جوامع پیشرفته، دولت‌ها علاوه بر کنترل وسایل اعمال خشونت و منابع اقتصادی، بر جریان اطلاعات نیز نظارت دارند.

همان‌طور که سازمان‌های جمع‌آوری اطلاعات بی‌طرف

نیستند، خود اطلاعات نیز بی‌طرف نیست.

حکومت‌ها با کمک تکنولوژی و با سازماندهی

بوروکراتیک، در امر جمع‌آوری اطلاعات به مستبدانی

آهنین و شکست ناپذیر تبدیل می‌گردند و هرچه یا هر که

را برایشان تهدید آمیز باشد با برچسب زاید و جانی و

خائن و منحرف از سر راه خود بر می‌دارند.

4-2-6- سازمان ارتباطات

اگر بپذیریم که ایجاد ارتباط از شرایط حکمرانی است پس

کنترل وسایل ارتباطی نیز یکی از منابع قدرت است.

حکومت‌ها با استفاده از این وسایل ارتباطی به شستشوی

مغزی مردم می‌پردازند.

5-2-6- دیوانسالاری

وجود دو عامل تکنولوژی و بورکراسی میزان و کارایی

قدرت را چندین بار می‌کند.

6-2-6- تکنولوژی

تکنولوژی نه تنها تقویت کننده سایر انواع قدرت است

بلکه خود نوعی قدرت محسوب می شود.

تکنولوژی با قویتر کردن حکومتها جوامع را تغییری

بنیادی داده است.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

7-2-6- بوروکراسی

وقتی که نیروی قهری، قدرت اقتصادی، تکنولوژی و مراکز اطلاعاتی و وسایل ارتباطی به طور منظم سازمان یافته باشند، تاثیر و کارایی آنها چندین برابر می‌گردد.

3-6- ابزار مستقیم و غیرمستقیم قدرت

در نگرش مارکسیستی قدرت از خصوصیات ساختار طبقاتی است. در نظر وبر که با نگرش الیتی سنخیت دارد قدرت کیفیتی است که فرد یا گروهی از آن برخوردار است و در نگرش کثرت‌گرایی، که عمدتاً از جامعه‌شناسی آمریکا سرچشمه گرفته است، قدرت خصوصیتی است که در جامعه پخش شده و در دسترس عموم است.

4-6- اقتدار

موثرترین نوع قدرت آن است که از طریق «مشروعیت» دادن و تبدیل آن به «اقتدار» نهادی شده باشد، زیرا قدرت، در نهایت در ذات روابط اجتماعی نهفته است.

چگونه می‌توان قدرت را به اقتدار تبدیل کرد؟

1-4-6- اقتدار سیاسی یا قدرت مشروع

قدرت و اقتدار، دو روش کسب اطاعت از مردم و به انجام رساندن امور است.

اقتدار کیفیتی اکتسابی و ناشی از رضایت مردم برای

پذیرش قدرت بدون زور یا تحمیل مستقیم است.

2-4-6- منابع اقتدار

پایه اقتدار نظام‌های سیاسی چیست؟ مهمترین منابع و

اصول اقتدار سیاسی حکومت‌ها، «سنتها» و «قوانین‌اند»

که با انواع اقتدار رایج شده توسط ماکس وبر یعنی اقتدار

سنتی و عقلانی و قانونی مطابقت دارد.

راهنمای علمی

کتاب تست‌طلبی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

قوانین به رغم تنوع در طُرُق اعمالشان، منبع اقتدارند.
حکمرانان از هر قانونی به منظور تحکیم اقتدار خود
استفاده می‌کنند. قوانین برخلاف سنن، توسط مامورین
رسمی اعمال می‌گردند. قوانین در نهایت همان هنجارهای
اجتماعی هستند که جهت تنظیم رفتار شهروندان و نظارت
اجتماعی به کار گرفته می‌شوند.

5-6- مشروعیت

به زعم مک ایور تسلط بر مردم به کمک زور امکان پذیر

است اما ادامه ی موقعیت قدرت، تنها با زور کافی نیست.

چه عاملی مردم را وادار به اطاعت می کند ؟

راهنمای طلایی

کتاب تست طلایی

موسسه طلایی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

1-5-6- قانونی بودن و مشروع بودن

در جامعه شناسی جدید عقیده بر این است که مشروعیت قانونی از مشروعیت اخلاقی متفاوت است.

ممکن است حکومتی قانونی باشد اما اخلاقی و عادل

نباشد. مثلاً حکومت هیتلر از اقتدار قانونی، برخوردار

بود، اما از مشروعیت اخلاقی برخوردار نبود.

2-5-6- توجیه مشروعیت

آنهایی که به قدرت می‌رسند سعی می‌کنند پس از دستیابی بدان چنین وانمود کنند که غاصب نیستند.

سعی آنان چه موفق باشد و یا ناموفق، نشانگر روش‌ها و معیارهای مشروعیت بخشیدن به حکومت است.

آنان تلاش می‌کنند که قدرت خود را با توسل به نوعی ایدئولوژی اخلاقی، قابل قبول جلوه دهند.

3-5-6- نسبی بودن مشروعیت

فاصله بین داشتن و نداشتن مشروعیت طیف وسیعی را

تشکیل می‌دهد. از این رو می‌توان گفت که اقتدار ممکن

است کم و بیش مشروع و یا کم و بیش نامشروع باشد.

راهنمای علمی

تسلی

مکتب علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

دو سوال اساسی در رابطه با مشروعیت اهمیت فراوان دارد:

الف: اصولاً چرا مشروعیت (توجیه قانونی و اخلاقی بودن

قدرت حاکمان) تا این اندازه ضروری است؟

ب: قدرتمندان بر پایه چه اصولی یا موقعیت خود

را توجیه می‌کنند؟

راهنمای علمی

کتابخانه علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

6-6-6- ماکس وبر و اقتدار

ماکس وبر به سه نوع ایدئولوژی مختلف یا پایه اقتدار به

منظور مشروعیت بخشیدن به قدرت حکومتی اشاره کرد.

او آنها را اقتدار یا مشروعیت سنتی، فرهمند

(کارزماتیک) و قانونی – عقلانی نامید.

راهنمای علمی

کتابخانه علمی

پویندگان دانشگاه

قبلی بعدی فهرست

www.bookgolden.com

از آنجا که نوع مشروعیت فرهمند (متکی بر خصوصیات

استثنایی رهبر) حالتی ویژه دارد و زودگذر است می‌توان

گفت اقتداری که ویر از آن سخن می‌راند در کل در دو

انتشارات طلایی
پویندگان دانشگاه
راهنمای طلایی
کتاب طلایی
مکتب طلایی

مقوله اصلی: سنتی و قانونی قرار می‌گیرد

7-6- نظریه کارل مارکس

به نظر **مارکس** طبقه حاکم علاوه بر اینکه می‌تواند طبقات محروم را با تهدید به بیکاری و گرسنگی مجبور به اطاعت کند، به خاطر دارا بودن قدرت سازمان یافته فوق‌العاده نیرومند در دستگاه حکومتی، قادر است توده‌ها را با **ایدئولوژی مطیع خود سازد**.

ایدئولوژی افسانه و فریب است.

راهنمای علمی

کتاب تست‌نویسی

پویانگاران طلایی

انتشارات طلایی

پویانگاران دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

8-6- ناسیونالیسم (ملی گرایی)

طبقات حاکم با استفاده از احساسات وطن پرستانه مردم، طبقه محروم را به خدمت ارتش در می آورند و آنان را به سوی جنگی که برایشان هیچ نفعی ندارد گسیل می دهند. در دوران های گذشته، حکومت ها با توسل به «حق الهی» (موهبت الهی) توجیه می شدند و حال با ناسیونالیسم و امثال آن مردم را فریب می دهند.

راهنمای علمی

کتاب تست طلایی

پویندگان دانشگاه

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

9-6- نظریه کثرت‌گرایان

در سنت سیاسی امریکا، که از نظریه کثرت‌گرایان متأثر

شده است، عرف بر این است که مشروعیت را در ارتباط

با نمایندگی و انتخابات توضیح دهند. از دیدگاه آنان

مشروعیت تصمیمات سیاسی توسط نمایندگان صورت

می‌گیرد.

خلاصه فصل ششم:

1- ابزار هایی مانند نیروی قهری ، ثروت ، اطلاعات ،

وسایل نظارت ، وسایل ارتباط جمعی ، تکنولوژی و

بوروکراسی بر میزان قدرت می افزاید.

2- منابع اقتدار (قدرت مشروع) ممکن است سنن یا

قوانین باشند.

راهنمای علمی

کتاب تست علمی

موسسه علمی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

3- روش تبدیل «قدرت» به «اقتدار» همان مشروعیت دادن است.

4- به عقیده ی ماکس وبر در جوامع پیشرفته، اقتدار با «قانون»، مشروعیت پیدا می کند.

5- به نظر مارکس، طبقه حاکم با استفاده

فریبکارانه از «ایدئولوژی» به قدرت خود

مشروعیت می بخشد.

6- در نظر کثرت گرایان ، مشروعیت با نمایندگی

و انتخابات ارتباط دارد.

فصل هفتم

عنوان:

وظایف و کار کرد های دولت

اهداف:

1- آشنایی با بحران سیاسی.

2- آگاهی از پیکارهای سیاسی.

3- اطلاع از عوامل تأثیر گذار بر موفقیت

انقلاب ها.

پرسش هایی که در فصل 7 به آنها پاسخ داده می شود:

1- بحران مشروعیت چیست؟

2- مبارزات سیاسی به چه معناست؟

3- اختلاف بین جنبش و انقلاب در چه موضوعی است؟

4- عوامل مؤثر در ایجاد جنبش و وقوع انقلاب کدامند؟

5- فلاسفه در مورد تنش های اجتماعی چه دیدگاهی دارند؟

1-7- بحران و سرپیچی مردم از قوانین حکومتی

وقتی که عادت اطاعت از قانون ایجاد نشود و اکثریت

مردم رژیم را ظالمانه بدانند، آن وقت اعمال قانون عملاً

غیرممکن می‌گردد. وقتی که جلب اطاعت اکثریت مردم

از قوانین بدون اعمال زور ممکن نباشد، می‌گوییم

حکومت با بحران مشروعیت روبروست و نارضایتی

فراگیر و گسترده می‌شود.

2-7- رابطه نوع پیکار سیاسی با شکل و ساختار نظام حاکم

پیکار یا مبارزات سیاسی می‌تواند صور گوناگون به خود

بگیرد و تغییرات سیاسی متفاوتی به همراه داشته باشد.

معمولاً نوع پیکار با نوع حکومت ارتباط دارد. عمده‌ترین

انواع پیکار سیاسی عبارتند از پیکار سیاسی در جوامع

دمکراسی (غربی) و پیکار سیاسی در جوامع

اولیگارشسی.

در جوامع دموکراتیک، مبارزه سیاسی در روز روشن جریان دارد ولی در نظام‌های بسته اولیگارشیک پیکار سیاسی روی پنهان کرده و بر رخسار خویش نقاب می‌زند.

در جوامع دموکراسی غربی، مبارزه به شکل باز و دارای خصیصه رسمی و اعتراف شده و بیشتر از طریق انتخابات عمومی و رأی دادن صورت می‌گیرد.

در نظام‌های اولیگارش‌ی به رغم ظاهر، چند دستگی سیاسی عمیق‌تر و شدیدتر وجود دارد. این چند دستگی گاه به واپس زدگی روانی و مسمومیت شخصیتی افراد منجر می‌شود.

مبارزه سیاسی در چنین جوامعی پنهانی است زیرا مبارزه باز ممنوع بوده و هرگونه مخالفت و هرگونه اظهار نارضایتی شدیداً سرکوب می‌گردد.

3-7- انواع پیکار سیاسی

انواع پیکار سیاسی به دو گونه جنبش‌های اجتماعی و

انقلابی طبقه‌بندی شده‌اند.

1-3-7- جنبش‌های اجتماعی، مسائل اجتماعی و خواسته‌های مردم

در طول تاریخ، تغییر ارزش‌ها معمولاً ناشی از تغییر در شیوه تولید، پیشرفت در زمینه تکنولوژی، یا تغییر در جمعیت و یا تاثیر نیروهای چون استعمار بوده است.

از آنجا که جنبش‌های اجتماعی هم نشان دهنده تغییر ارزش‌ها و هم عامل تغییر آنها به شمار می‌روند، مورد توجه جامعه‌شناسان قرار می‌گیرند.

2-3-7- تعریف جنبش اجتماعی

جنبش اجتماعی یکی از مهمترین اشکال «رفتار

اجتماعی» است که تعداد کثیری از مردم در آن سازمان

می‌یابند و فعالانه شرکت می‌جویند تا در جامعه نوعی

دگرگونی ایجاد کنند و یا از وقوع دگرگونی خاصی

جلوگیری نمایند.

4-7- جنبش اجتماعی و حزب سیاسی

«پال ویلکینسون» برای اینکه بتواند تفاوت میان یک جنبش را با یک حزب سیاسی مشخص سازد خصوصیات جنبش اجتماعی را به شرح زیر بیان می‌کند:

1- جنبش اجتماعی عبارت است از کوشش همگانی برای ایجاد تغییر...

2- یک جنبش باید لااقل از نظام سازمان یافته‌ای برخوردار باشد...

3- تعهد یک جنبش برای ایجاد تغییر و علت سازمان یافتگی آن مستلزم شرکت فعالانه اعضای جنبش است.

از تمایزات جنبش‌های اجتماعی و حزب سیاسی این است

که یک جنبش معمولاً به علت گستردگی افکار و عقاید،

طیف وسیعی از مردم را در خود جای می‌دهد، از این رو

جنبش‌ها غالباً گرایش زیادی به ایجاد انواع گروه‌ها در

دردون خود دارند.

راهنمای طلایی

کتاب تست طلایی

موسسه طلایی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

بنابراین جنبش اجتماعی پدیده‌ای است که از حداقل
تشکیلات سازمانی برخوردار است و به اندازه یک حزب،
سازمان یافته و دیوان سالار نیست.

اعضای آن، چه رسمی و چه غیررسمی، **فعال** بوده از

موضع جنبش در جهت ایجاد دگرگونی و اصلاح در

جامعه هواداری می‌کنند.

5-7- جنبش اجتماعي و رفتارهاي جمعي

با اینکه جنبش اجتماعي نوعي رفتار جمعي است، با ساير رفتارهاي جمعي تفاوتهاي اساسي دارد.

رفتار جمعي معمولاً به «روش فكري، احساسی و اعمالِ بخش اعظمي از مردم که نسبتاً خود به خودي صورت

مي‌گیرد و از طرح و الگويي خاص پيروي نمي‌کند» اطلاق

جامعه شناسان میزان سازمان یافتگی را یکی از مهمترین مشخصه‌هایی می‌شمارند که به کمک آن می‌توان به تفاوت میان جنبش اجتماعی و سایر رفتارهای جمعی پی برد. با توجه به این عامل، جنبش‌های اعتراضی مثل «غوغا»، «توده» و «جماعت» که بی‌ثبات بوده و از نظمی برخوردار نیستند جنبش اجتماعی به شمار نمی‌آیند.

«هراس همگانی» و «هیستری همگانی» نیز از اقسام

رفتارهای جمعی هستند که با جنبش بسیار متفاوتاند. در

هراس همگانی مردم تحت تاثیر یک خطر آنی به اعمال

ناهماهنگ و غیرعقلانی دست می‌زنند، مثل آتش سوزی،

راهنمای طلبی

کتاب تست طلبی

مست طلبی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

قبلی فهرست بعدی

www.bookgolden.com

غرق شدن کشتی و زلزله.

6-7- جنبش و انقلاب

جنبش‌های اجتماعی را به دو گروه بزرگ، جنبش‌های

اصلاحی و جنبش‌های انقلابی که در زبان روزمره به

جنبش و انقلاب مصطلح شده است تقسیم می‌کنند.

فرق اساسی جنبش و انقلاب در نوع برخورد آنها با نظام

حاکم است. **انقلاب** بنا به تعریف، مستلزم دگرگونی اساسی

در توزیع قدرت است و اغلب از روش‌های غیرقانونی و

خشن که نشانه‌ای از تضاد بین حکمرانان و محرومان

جامعه است استفاده می‌کنند.

راهنمای علمی

کتاب تست‌طلبی

مستعد طلبی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

جنبش‌ها (یا جنبش‌های اصلاحی) نظام موجود را در کل

می‌پذیرند اما ایجاد و پیاده کردن چند فقره اصلاحات را

ضروری می‌دانند. معمولاً توجه جنبش به بخشی از جامعه

یا مورد خاصی در جامعه معطوف است نه کل آن، مانند

جنبش ضد سلاح‌های اتمی، جنبش حفاظت محیط زیست،

جنبش مبارزه با گرانی، جنبش حمایت از مصرف‌کنندگان

7-7- جنبش اجتماعي و ايدئولوژي

جنبش‌هاي اجتماعي جهت توجيه اهداف و رفتار اعضا
نيازمند جهان بيني خاصي هستند.

به عبارت ديگر هر جنبشي داراي يك **ايدئولوژي** است.

مي‌توان جنبش‌ها را بر مبناي ايدئولوژي آنها تقسيم‌بندي

کرد.

راهنمای علمی

کتاب تست‌طلبی

مستعد طلبی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

8-7- تئوری‌های جنبش اجتماعی

جنبش‌های اجتماعی از لحاظ زیر مورد توجه جامعه‌شناسان بوده‌اند.

1-8-7- ذهن همگانی

گوستاو لوین اولین متفکری بود که خصوصیات روانی شرکت‌کنندگان در یک جنبش را مورد مطالعه قرار داد. او معتقد بود در شرایطی که توده و جماعت در جایی جمع شوند افراد فردیت خود را فراموش می‌کنند و چیزی بنام «ذهن همگانی» شکل می‌گیرد.

2-8-7- روح نامتوازن

بعضی توجهشان را به خصوصیات روانی افرادی که در جنبش‌ها شرکت می‌کنند معطوف داشتند.

به زعم آنان اصولاً کسانی که نظام‌های اجتماعی را طرد می‌کنند و داخل جنبشی می‌شوند افراد متعادلی نبوده و

دارای روحیه‌ای نامتوازن هستند. این قبیل افراد، مطلق

گرا، تنگ نظر، محرومیت دیده و تحقیر شده هستند.

3-8-7- محرومیت

یکی دیگر از توضیحات روانشناختی جنبش‌های اجتماعی همانا تاکید بر «محرومیت» است.

این تئوری نیز بیشتر به خصوصیات روانی شرکت‌کنندگان تاکید می‌گذارد تا خود جنبش.

محرومیت انگیزه اصلی عضویت در جنبش است.

احساس محرومیت از پاداش‌های اجتماعی (به طور کلی یا نسبی) می‌تواند منبع و علت جنبش اجتماعی باشد.

4-8-7- خشم

یک توضیح روانشناختی اجتماعی دیگر، بر احساسات و خشم و غضب مردم تکیه دارد. بدین ترتیب که اگر مردم به اندازه کافی عصبانی باشند دست به کاری می‌زنند.

اعمال ناشی از احساسات ممکن است زمینه ایجاد یک جنبش را فراهم آورد ولی به خودی خود نمی‌تواند جنبش را به راه اندازد.

5-8-7- استفاده از منابع و فرصت ها

نظریه استفاده از منابع و فرصتها که جدیدتر از نگرش های قبلی است و بسیاری از اشکالات تئوری های فوق را برطرف می سازد، همان طور که از نامش پیداست بر استفاده به موقع و به جا از منابع و فرصت ها تاکید می کند. یعنی اینکه جنبش هنگامی رخ می دهد که عده ای (اغلب رهبران) بتوانند از تمام منابع و فرصتهای موجود به نحو احسن در جهت سازماندهی استفاده کنند.

نکته جالب توجه در این تئوری خود جوش نبودن جنبش
(حداقل در اغلب موارد) و یا دستکاری و دخالت عمده
عده‌ای برای به راه انداختن آن است. عواملی که سایر
تئوریها آنها را علت بروز جنبش می‌دانند از قبیل
محرومیت، خشم و غیره، در دست رهبران، نخبگان یا
فرصت‌طلبان، فرصتها و منابعی هستند که می‌توان از آنها
بهره گرفت.

9-7- تئوری های جامع

مشهورترین و با نفوذترین تئوری جنبش اجتماعی

«تئوری کشش اجتماعی» «نیل اسملر» است.

اسملر شش عامل را نام می برد که وجودشان برای ایجاد

یک رفتار جمعی یا جنبش اجتماعی «لازم» و «کافی»

است. آنها عبارتند از:

1- «شرایط مساعد ساختاری» مثل وجود نظام سرمایه‌داری

2- «کشش ساختاری» مثل فقر

3- «رشد و گسترش عقاید تعمیم یافته» مثل اینکه مردم، فقر و تبعیض را قابل رفع بدانند.

4- «عوامل برانگیزاننده» مثل برخورد خشونت‌آمیز پلیس

5- «بسیج برای اقدام» مانند رهبری جنبش

6- «اهرم‌های کنترل جامعه» مانند وجود پلیس منظم و

کارا

10-7- تعریف انقلاب

انقلاب عبارت است از تضاد بین حکمرانان و مردم که به تغییر بنیادی منجر می‌گردد.

دگرگونی‌های دیگری که بر توزیع قدرت در جامعه تاثیر نمی‌گذارند انقلاب محسوب نمی‌شوند.

همچنین تغییر در درون الیت از طریق غیرقانونی، مثل

11-7- علل وقوع انقلاب

1-11-7- نظریه مارکسیستی وقوع انقلاب

در کشورهای سرمایه‌داری که طبقه کارگر و سرمایه‌دار هر دو به بلوغ و رشد کافی رسیده‌اند، الزاماً تضاد طبقاتی نیز وجود دارد.

طبقه کارگر نخست باید آگاهی طبقاتی پیدا کند و پس از آن انقلاب نماید. یعنی از کارگر «طبقه در خود» به «طبقه برای خود» تبدیل گردند.

در نگرش مارکسیستی هر جامعه‌ای از دو روبنا و زیربنا برخوردار است. زیربنا همان اقتصاد و جنبه مادی (دیالکتیکی) جامعه است، و روبنا مسائل غیرمادی، از قبیل مذهب، هنر، ادبیات و ایدئولوژی را شامل می‌شود. از آنجا که طبقه سرمایه‌دار بر نهادهای روبنایی جامعه نیز نظارت دارد، لذا با خدعه و نیرنگ و آموزش‌های غلط، طبقه کارگر را فریب می‌دهد تا موقعیت خود را تثبیت کند.

به عقیده **لنین** سه شرط اساسی باید وجود داشته باشد تا **انقلاب** رخ دهد: (1) طبقه حکمران دیگر نتواند به سیاق گذشته به حکومت ادامه دهد؛ (2) فقر و تنگدستی به حد اعلا برسد؛ (3) توده‌ها دچار احساس عصیان شوند. آن وقت زمان انقلاب فرا رسیده است. البته مشروط بر آنکه یک حزب پیشاهنگ وفادار به طبقه کارگر قبلا به وجود آمده باشد.

2-11-7- وقوع انقلاب از دیدگاه تئوری الیت

به عقیده کرین برینتون مجموعه‌ای از عوامل باعث وقوع

انقلاب می‌گردد. از جمله هنگامی که حکومت، ظالمانه و

مستبد، تضعیف شده و مردم عمل کند.

انقلاب نتیجه توقعات مطلق نیست، بلکه نتیجه توقعات و

محرومیت نسبی است.

به عقیده برینتون ، اگر مردم مدتی کوتاه از امتیازاتی

برخوردار باشند و سپس آن امتیازات برچیده شود یا تصور

کنند که چیزی را در گذشته داشته‌اند که حال از دست

داده‌اند و یا چیزی را می‌توانند داشته باشند و ندارند،

احساس محرومیت نسبی به آنها دست می‌دهد.

3-11-7- پس افتادگی فرهنگی و علل بروز بحران

ویلیام آگبرن در تئوری پس افتادگی فرهنگی سعی کرده

است که تنش و ناسازگاری ناشی از ناهماهنگی را شرح

دهد. به نظر وی هر فرهنگی از دو جنبه مادی و غیرمادی

تشکیل شده است. جنبه مادی شامل عناصر فیزیکی و

تکنولوژیکی بوده و عناصر غیرمادی شامل جنبه نظری و

ذهنی زندگی اجتماعی است.

از آنجا که تغییر در جنبه غیرمادی فرهنگ هر جامعه‌ای به علت ایستایی و ریشه‌دار بودن سنن قدیم، عادات، اعتقادات و فشارهای مختلف اجتماعی، کُندتر از جنبه مادی صورت می‌گیرد لذا اغلب فاصله‌ای بین دگرگونی این دو جنبه به وجود می‌آید که به نوعی نا هماهنگی می‌انجامد.

آگبرن عقبماندگی جنبه‌های غیرمادی را از جنبه‌های مادی، پس افتادگی فرهنگی یا تاخیر فرهنگی می‌نامد.

وقتی محیط اجتماعی دچار یک سلسله تغییر و تحولات

می‌شود و در روند این دگرگونی‌ها، هنجارهای سنتی با

نقشهای اجتماعی تعارض می‌یابند، احتیاج مبرم به

ارزشهای جدید در جامعه پیدا می‌شود. این ارزشهای جدید

ممکن است در روند تکاملی، یا در روند انقلابی در جامعه

به وجود آیند.

4-11-7- کثرت گرایان و انقلاب

متفکرین لیبرال که متأثر از نظریه کثرت‌گرایی‌اند، تئوری

منسجمی درباره انقلاب ندارند.

به عبارتی آنان انقلاب را پدیده‌ای غیرعقلانی یا نوعی

رفتار جمعی خشن (اگر نه جنون جمعی) می‌پندارند.

12-7- عوامل موثر در موفقیت انقلاب

بزرگترین عوامل شکست را همانا فقدان پشتیبانی تعداد

متنابهی از توده های مردم از انقلاب، نبودن اتحاد بین

انقلابیون و فقدان هدفهای مشخص از سوی رهبران

راهنمای مطلب

کتاب تست مطلبی

مست مطلبی

انتشارات طلایی

پویندگان دانشگاه

فهرست

قبلی

بعدی

www.bookgolden.com

انقلاب می توان نام برد.

خلاصه ی فصل هفتم

- 1- اگر یک حکومت، مشروعیت خود را از دست بدهد، مردم قانون گریز می شوند.
- 2- پیکار سیاسی در جوامع دمکراتیک به صورت باز و علنی صورت می پذیرد.
- 3- جنبش اجتماعی دارای سازماندهی و ایدئولوژی است.
- 4- انقلاب سعی در ایجاد دگرگونی در کل ساختار نظام را دارد.
- 5- در نگرش «الیت» انقلاب موقعی رخ می دهد که بین آرمان ها و خواسته های مردم شکاف عمیقی ایجاد شود.

برای شما دانشجوی گرامی دانشگاه پیام
نور در گذراندن درس **جامعه شناسی**
سیاسی آرزوی **موفقیت** داریم.

پایان

